SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (peti senat)

z dne 16. novembra 2006*

V zadevi T-333/03,

Masdar (UK) Ltd, s sedežem v Eversleyu (Združeno kraljestvo), ki jo zastopata A. Bentley, QC, in P. Green, barrister,

tožeča stranka,

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopata J. Enegren in M. Wilderspin, zastopnika,

tožena stranka,

zaradi tožbe na podlagi člena 235 ES in člena 288, drugi odstavek, ES, katere predmet so plačilo storitev, ki jih je tožeča stranka opravila v okviru pogodb TACIS MO.94.01/01.01/B002 in RU 96/5276/00, povračilo škode, ki jo je utrpela tožeča stranka zaradi neplačila teh storitev in plačilo obresti,

* Jezik postopka: angleščina.

SODIŠČE PRVE STOPNJE
EVROPSKIH SKUPNOSTI (peti senat),

v sestavi M. Vilaras, predsednik, E. Martins Ribeiro in K. Jürimäe, sodnici,

sodna tajnica: K. Pocheć, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 6. oktobra 2005

izreka naslednjo

Sodbo

Pravni okvir

1 Člen 28(2) finančne uredbe z dne 21. decembra 1977, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti (UL L 356, str. 1, v nadaljevanju: finančna uredba), v veljavi 4. aprila 2000, določa:

„Pristojni odredbodajalec mora za vsako terjatev, ki je nedvoumna, v določenem znesku in zapadla, opraviti ugotovitev terjatve in pripraviti nalog za izterjavo […]“

Dejansko stanje

2 Na začetku leta 1994 sta v okviru programa Skupnosti o tehnični pomoči Skupnosti neodvisnih držav (TACIS) Komisija, ki jo zastopa namestnik generalnega direktorja generalnega direktorata (GD) „Zunanjegospodarski odnosi“, in družba Helmico SA, ki jo zastopa pooblaščenec, sklenili pogodbo s sklicno številko MO.94.01/01.01/B002. Ta pogodba (v nadaljevanju: moldavska pogodba) z naslovom „Pomoč pri organizaciji zasebnega združenja kmetov“ je bila sklenjena v okviru projekta s sklicno številko TACIS/FD MOL 9401 (v nadaljevanju: moldavski projekt).

3 Družba Helmico in tožeča stranka sta aprila 1996 sklenili dogovor, s katerim je družba Helmico tožeči stranki kot podizvajalcu oddala izvedbo nekaterih storitev, ki so bile določene v moldavski pogodbi.

4 Komisija, ki jo je zastopal namestnik generalnega direktorja GD „Zunanjepolitični odnosi“, in družba Helmico, ki jo je zastopal pooblaščenec, sta 27. septembra 1996 sklenili pogodbo TACIS s sklicno številko RU 96-5276-00. Na podlagi te pogodbe (v nadaljevanju: ruska pogodba) se je družba Helmico zavezala, da bo opravila storitve v Rusiji v okviru projekta z naslovom „Zvezni sistem potrjevanja in preizkušanja semen“ s sklicno številko FD RUS 9502 (v nadaljevanju: ruski projekt).

5 Decembra 1996 sta družba Helmico in tožeča stranka sklenili podizvajalsko pogodbo za ruski projekt, ki je v bistvu enaka pogodbi za moldavski projekt, ki je bila sklenjena aprila 1996.

6 Ob koncu leta 1997 je bila tožeča stranka zaskrbljena zaradi zamud pri plačilih družbe Helmico, ki je v opravičilo navedla, da gre zamude očitati Komisiji. Tožeča

stranka je navezala stik s službami Komisije in izvedela, da je ta družbi Helmico do takrat plačala vse račune. Tožeča stranka je po temeljitejših preiskavah ugotovila, da jo je družba Helmico prepozno ali nepravilno obveščala o plačilih, ki jih je ta prejela od Komisije. Zlasti se je izkazalo, da je družba Helmico šele po najmanj devetih mesecih obvestila tožečo stranko o prejemu finančnih sredstev, ki jih je prejela od Komisije, pri čemer je trdila, da ni prejela celote plačil, ki ji jih je bila Komisija dolžna plačati, čeprav je bila v celoti poplačana, ter da postopek plačil še vedno poteka, čeprav je Komisija te račune že plačala; izkazalo se je tudi, da je tožeči stranki predložila izvode računov, ki so bili poslani Komisiji, katerih zneski pa niso bili enaki zneskom, ki jih je tožeča stranka zaračunala družbi Helmico.

7 Direktor družbe Masdar se je 2. oktobra 1998 sestal s predstavniki Komisije.

8 Službe Komisije so 5. oktobra 1998 po telefaksu poslale dopis družbi Helmico. V njem je Komisija izrazila zaskrbljenost, ker naj bi odstopanja med stališči članov konzorcija družbe Helmico ogrozila dokončanje ruskega projekta, in poudarila, da pripisuje velik pomen spoštovanju določb ruske pogodbe in uspehu ruskega projekta. Od družbe Helmico je zahtevala zagotovilo v obliki izjave s podpisi družbe Helmico in tožeče stranke, da ti popolnoma soglašata s spoštovanjem določb ruske pogodbe in da bo ruski projekt končan v določenih rokih. V dopisu je bilo pojasnjeno, da bo Komisija, če ne bo prejela takega zagotovila pred ponedeljkom, 12. oktobra 1998, v skladu z določbami ruske pogodbe posegla po drugih sredstvih za zagotovitev dokončanja tega projekta.

9 Družba Helmico je po telefaksu 6. oktobra 1998 odgovorila službam Komisije, da so bila odstopanja med stališči članov konzorcija odpravljena in da dokončanje ruskega projekta ne bi bilo ogroženo. V tem odgovoru je pojasnila, da so člani konzorcija

soglašali s tem, da se prihodnja plačila, skupaj s plačili računov za ruski projekt, ki so bili še v obdelavi, opravijo na bančni račun, ki ga je navedla tožeča stranka, in ne na bančni račun družbe Helmico. V odgovor je bilo poleg tega navedeno:

„Dogovorjeno je bilo tudi, da s tem dnem upravljanje pogodb prevzame g. S., predsednik družbe Masdar. Prosimo, da nam čim prej potrdite, da se strinjate s temi spremembami.“

10 Ta dopis je podpisal g. T., pooblaščenec družbe Helmico, in je obsegal lastnoročni zapis: „Potrjeno, g. S, družba Masdar, 6. oktobra 1998“.

11 Istega dne je družba Helmico v zvezi z zneski, ki jih je treba plačati v okviru moldavske pogodbe, Komisiji poslala dopis z enakim besedilom, ki ga je podpisal predsednik družbe Masdar.

12 Družba Helmico je 7. oktobra 1998 Komisiji poslala še dva dopisa, ki sta ju v imenu družbe Masdar podpisala g. T. in g. S. Vsebina teh dopisov je bila enaka vsebini dopisov s 6. oktobra, le da za prihodnja plačila v dopisu o ruski pogodbi ni bil naveden bančni račun, medtem ko je bila v dopisu v zvezi z moldavsko pogodbo navedena številka bančnega računa na ime družbe Helmico v Atenah.

13 Družba Helmico je 8. oktobra 1998 sestavila dva dopisa za nosilce zadevnih projektov službe „pogodbe“ Komisije, v katerih je od njih zahtevala, naj vsa prihodnja plačila v okviru ruske in moldavske pogodbe plačajo na račun, ki ni račun na ime družbe Helmico v Atenah. Na koncu teh dopisov je bila ta izjava:

„Teh navodil družba Helmico ne more preklicati brez pisne odobritve predsednika družbe Masdar, g. S. Bili bi vam hvaležni, če bi lahko družbo Masdar obvestili o poteku postopka plačila in o dnevu, ko bodo plačila opravljena.“

14 Družba Helmico in tožeča stranka sta 8. oktobra 1998 podpisali dogovor o pooblastilu predsednika družbe Masdar za prenos sredstev z računov, navedenih v dopisih s 7. in 8. oktobra 1998, ki sta bila naslovljena na Komisijo.

15 Komisija je 10. novembra 1998 izdala poročilo o koncu ruskega projekta. Štiri polja od šestih so bila ocenjena z „odlično“, eno z „dobro“ in eno z „v celoti zadovoljivo“. Komisija je 26. februarja 1999 izdala poročilo o koncu moldavskega projekta, za katerega je bilo deset polj ocenjenih z „dobro“ in štiri z „v celoti zadovoljivo“.

16 Uradniki Komisije so februarja 1999 izvedli revizijo ruskega in moldavskega projekta. Revizija ruskega projekta se je končala aprila 1999. Revizija moldavskega projekta julija 1999 še ni bila končana.

17 Službe Komisije so 29. julija 1999 na tožečo stranko naslovile dopis, v katerem so navedle, da je Komisija, ki je bila obveščena o finančnih nepravilnostih pri izvajanju ruske in moldavske pogodbe med družbo Helmico in tožečo stranko, prekinila vsa še neopravljena plačila in sprožila celovito revizijo, da bi ugotovila, ali so bila sredstva Skupnosti v okviru izvajanja ruske in moldavske pogodbe zlorabljena. Ker se je Komisija zavedala denarnih težav tožeče stranke, ji je sporočila, da bo v okviru ruskega projekta na račun družbe Helmico, ki je bil naveden v navodilih, ki jih je ta družba sporočila 8. oktobra 1998, tej plačala avans v znesku 200.000 EUR.

18 Znesek 200.000 EUR je bil avgusta 1999 plačan na ta račun in nato nakazan na račun tožeče stranke.

19 Med decembrom 1999 in marcem 2000 je predsednik družbe Masdar pisal več uradnikom Komisije in g. Pattenu, ki je kot član Komisije odgovoren za zunanje odnose. Med več vprašanji, ki so bila postavljena, je bilo tudi vprašanje plačila storitev, ki jih je opravila družba Masdar.

20 Generalni direktor splošne službe za zunanje odnose Komisije je 22. marca 2000 pisal predsedniku družbe Masdar, da bi ga obvestil o tem:

„Med intenzivnimi posvetovanji (na katerih je bilo predstavljenih več možnosti, vključno z dokončno potrditvijo dveh pogodb z dodatnimi plačili v korist družbe Masdar, zaračunanimi za opravljena dela in za stroške, ki ste jih plačali) so službe Komisije končno odločile začeti postopek izterjave sredstev, ki so bila predhodno plačana pogodbeni stranki družbi Helmico. S pravnega vidika je kazalo, da je mogoče vsa plačila, opravljena neposredno družbi Masdar (čeprav posredno z bančnim računom družbe Helmico, za katerega ste pooblaščeni), ob morebitni plačilni

nesposobnosti družbe Helmico šteti kot zarotniško dejanje direktorjev oziroma upnikov družbe Helmico; poleg tega ni gotovo, da ob sporu med družbama Helmico in Masdar pripadejo sredstva, ki jih je plačala Evropska komisija, dokončno družbi Masdar, kot je to želela Komisija."

21 Komisija je 23. marca 2000 družbi Helmico poslala dopis, v katerem jo je obvestila, da je zavrnila plačilo računov in od nje zahtevala povrnitev celotnega zneska 2.091.168,07 EUR. Komisija se je za to odločila po tem, ko je ugotovila, da je družba Helmico goljufala pri izvajanju moldavske in ruske pogodbe.

22 Tožeča stranka je 31. marca 2000 vložila tožbo proti družbi Helmico pri High Court of Justice (England and Wales), Queen's Bench Division (Združeno kraljestvo), s katero je zahtevala plačilo storitev, opravljenih v okviru izvajanja moldavske in ruske pogodbe, v celotnem znesku 453.000 EUR.

23 Komisija je 4. aprila 2000 na podlagi člena 28(2) finančne uredbe na družbo Helmico naslovila dva uradna naloga za izterjavo. O vsebini teh dokumentov so bili 1. februarja 2002 obveščeni odvetniki tožeče stranke (glej točko 36 v nadaljevanju).

24 Predsednik družbe Masdar je 15. junija 2000 na člana Komisije, ki je odgovoren za zunanje odnose, naslovil telefaks, v katerem je navedel:

„Pred osemnajstimi meseci smo Evropsko komisijo opozorili na težave, ki jih imamo s partnerji, družbo Helmico, pri zgoraj navedenih dveh projektih. Prejeli smo

zagotovilo, da bo Evropska komisija ob nadaljevanju projektov poskrbela, da bomo za svoje storitve prejeli plačilo. V vašem imenu smo nadaljevali financiranje in uresničevanje obeh projektov z znatnimi stroški, čeprav smo se zavedali, da je družba Helmico ogoljufala družbo Masdar in da teh sredstev po vsej verjetnosti ne bo mogoče izterjati.“

25 Odgovor člana Komisije v pismu 25. julija 2000 potrjuje stališče Komisije, ki je bilo izraženo v dopisu 22. marca 2000.

26 Predsednik družbe Masdar je na člana Komisije, odgovornega za zunanje odnose, 5. februarja 2001 znova naslovil telefaks, v katerem je trdil, da je tožeča stranka pogodbena stranka ruske in moldavske pogodbe, ki sta bili sklenjeni s Komisijo, in da je na sestanku 2. oktobra 1998 dobila zagotovilo, da bo prejela plačilo, če bo ruski in moldavski projekt nadaljevala.

27 Tožeča stranka je aprila 2001 navezala stik s Komisijo zaradi preučitve možnosti, ali bi ji Komisija za dela, ki jih je tožeča stranka opravila in zaračunala družbi Helmico, lahko neposredno plačala.

28 Član Komisije, ki je odgovoren za zunanje odnose, je z dopisom 8. maja 2001 ponovil stališče Komisije, da tožeča stranka ni stranka ruske in moldavske pogodbe.

29 Odvetniki tožeče stranke so se 21. maja 2001 sestali s službami Komisije, da bi preučili možnost neposrednega plačila tožeči stranki za opravljene storitve.

30 Odvetniki tožeče stranke so od Komisije znova zahtevali plačilo *ex gratia*. Tožeča stranka je 1. avgusta 2001 zahtevala plačilo 448.947,78 EUR ali, podredno, 249.314 EUR. Prva številka je bil celotni znesek, ki ga je družba Helmico zaračunala Komisiji in ki ni bil plačan, medtem ko je druga številka pomenila znesek za dela, opravljena po odkritju goljufije.

31 Odvetniki tožeče stranke so se 28. avgusta 2001 sestali s službami Komisije, da bi preučili možnost neposrednega plačila tožeče stranke za opravljene storitve.

32 Odvetniki tožeče stranke so 10. oktobra 2001 službam Komisije poslali izvod poročila iz leta 1998. Ta dokument naj bi službam Komisije pomagal razkriti direktorje družbe Helmico.

33 Službe Komisije so 6. oktobra 2001 odgovorile, da so bile informacije posredovane pristojnim službam GD „Proračun“, Evropskemu uradu za boj proti goljufijam in enoti za finance in pogodbe, ki je bila odgovorna za programe TACIS, in da so službe Komisije storile vse potrebno, da bi razkrile direktorje družbe Helmico.

34 Odvetniki tožeče stranke so 16. oktobra 2001 pisno obvestili Komisijo, da med službami Komisije in tožečo stranko obstaja tihi dogovor, na podlagi katerega naj bi Komisija od 8. oktobra 1998 plačala tožeči stranki, če ta poskrbi za izvedbo ruskega in moldavskega projekta. Glavne trditve v tem dopisu naj bi dokazale, da je Komisija

priznala, da je tožeča stranka od leta 1998 postala glavna pogodbena stranka ruskega projekta. Ta dopis je bil zaključen s to izjavo:

„Hvaležen bi bil, če bi me lahko obvestili o tem, ali se službe Komisije strinjajo s trditvijo iz tega dopisa in ali so v tem primeru pripravljene plačati družbi Masdar Ltd avans 279.711,85 EUR v pričakovanju konca postopka izterjave, ki je bil sprožen proti družbi Helmico."

35 Službe Komisije so 13. novembra 2001 v dopisu zavrnile trditve odvetnikov tožeče stranke. Dopis je bil zaključen s to izjavo:

„Komisija bo na podlagi naloga za izterjavo pri predstavnikih družbe Helmico izvedla postopek izterjave zneskov, ki jih je prejela ta družba. Ob koncu tega postopka bo mogoče predvideti nove možnosti uporabe izterjanih zneskov."

36 Službe Komisije so 1. februarja 2002 v pisnem odgovoru na vprašanje odvetnikov tožeče stranke obrazložile, da sta bila 4. aprila 2000 za družbo Helmico izdana dva uradna naloga za izterjavo, eden za moldavsko pogodbo v znesku 1.236.200,91 EUR in drugi za rusko pogodbo v znesku 854.967,16 EUR, kar je skupaj 2.091.168,07 EUR.

37 Odvetniki tožeče stranki so v dopisu 27. februarja 2002, ki so ga naslovili na službe Komisije, ugotovili, da sta bila zneska uradnih nalogov za izterjavo približno enaka zneskoma, ki sta bila navedena na seznamu zneskov, ki jih je Komisija plačala družbi

Helmico. Iz tega so sklepali, da je Komisija menila, da za zneske, ki jih je družba Helmico zaračunala Komisiji, ta pa jih ni plačala, ni treba izdati nalogov za izterjavo.

38 Službe Komisije so v pismu odvetnikom tožeče stranke 11. marca 2002 potrdile, da naj uradna naloga za izterjavo, ki so ju 4. aprila 2000 izdale službe Komisije za družbo Helmico, ne bi pokrivala zneskov, ki jih je družba Helmico zaračunala Komisiji, zadnja pa jih ni plačala.

39 Pravna služba Komisije je 17. decembra 2002 odvetnikom tožeče stranke posredovala seznam zneskov, ki jih je družba Helmico zaračunala Komisiji, pa tudi datume ter plačane in neplačane zneske.

40 Odvetniki tožeče stranke so se 18. februarja 2003 sestali s službami Komisije.

41 Odvetniki tožeče stranke so 23. aprila 2003 na službe Komisije naslovili priporočeno pismo, ki je bilo zaključeno s to izjavo:

„[…] Če službam Komisije do 15. maja 2003 ne uspe moji stranki predložiti konkretnega predloga plačila za storitve, ki jih je ta opravila, bo proti Komisiji vložena odškodninska tožba pri Sodišču prve stopnje na podlagi členov 235 ES in 288 ES (prej člena 178 in 215 Pogodbe ES).“

42 Komisija je po telefaksu 15. maja 2003 odvetnikom tožeče stranke predlagala sestanek za preučitev mogoče mirne rešitve, na podlagi katere naj bi Komisija tožeči stranki plačala znesek 249.314,35 EUR za dela, ki jih je ta opravila po razkritju goljufije družbe Helmico, če bi tožeča stranka dokazala obstoj dogovora, s katerim je predvideno, da jo bo Komisija neposredno izplačala, če bo ta družba dokončala ruski in moldavski projekt.

43 Odvetniki tožeče stranke so v priporočenem pismu 23. junija 2003 službam Komisije odgovorili, da ne želijo nadaljevati pogajanj na izhodišču, ki ga je predlagala Komisija, ter podrobneje predstavili zahtevo tožeče stranke ter pravila in pogoje, pod katerimi bi se ta bila pripravljena udeležiti sestanka.

44 Temu priporočenemu pismu je 3. julija 2003 sledil telefaks, v katerem so odvetniki tožeče stranke od Komisije zahtevali odgovor v zvezi z možnostjo, da bi pod predlaganimi pogoji sestanek potekal pred 15. julijem 2003, ter navedli, da če takega sestanka ne bo, bo pri Sodišču prve stopnje vložena tožba.

45 Službe Komisije so v dopisu z dne 22. julija 2003 odgovorile, da zahtevku za plačilo tožeče stranke ne morejo ugoditi.

Postopek

46 Tožeča stranka je 30. septembra 2003 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložila to tožbo.

47 Pisni postopek je bil končan 22. aprila 2004.

48 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Sodišče prve stopnje (peti senat) sklenilo, da začne ustni postopek, in v okviru ukrepov procesnega vodstva iz člena 64 Poslovnika Sodišča prve stopnje stranki postopka pozvalo, naj predložita nekatere dokumente in naj odgovorita na neka pisna vprašanja pred obravnavo. Stranke postopka so tem zahtevam zadostile v predpisanem roku.

49 Pred petim senatom Sodišča prve stopnje je 6. oktobra 2005 v skladu z ukrepi procesnega vodstva potekal neformalni sestanek za preučitev možnosti mirne rešitve zadeve.

50 Stranki sta na obravnavi 6. oktobra 2005 podali ustne trditve in odgovarjali na ustna vprašanja Sodišča prve stopnje.

51 Na koncu obravnave je Sodišče prve stopnje strankam odobrilo rok za preučitev možnosti mirne rešitve zadeve, ki se je iztekel 30. novembra 2005. Predsednik petega senata je odločil, da odloži konec ustnega postopka.

52 Tožeča stranka je v dopisu, ki ga je 23. novembra 2005 vložila v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje, Sodišče prve stopnje obvestila, da se na ta dan stranki še nista sporazumeli o mirni rešitvi.

53 S tem dopisom je tožeča stranka prav tako delno odstopila od odškodninskih zahtevkov in posledično spremenila svoje predloge. Med drugim se je odpovedala zahtevku po celotni oziroma delni odškodnini iz naslova nekaterih postavk posredne škode v celotnem znesku 1.402.179,95 GBP, zunaj zneska, ki bi ji bil morda priznan iz naslova povrnitve nepremoženjske škode.

54 Komisija je z vlogo, vloženo v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 29. novembra 2005, obvestila Sodišče prve stopnje, da med strankama ni bilo mogoče doseči mirne rešitve zadeve.

55 Komisija je 6. januarja 2006 predstavila svoja stališča glede delnega odstopa od odškodninskih zahtevkov tožeče stranke. Med drugim je navedla, da vztraja pri svojih glavnih predlogih za zavrnitev tožbe in za naložitev stroškov tožeči stranki. Komisija je podredno navajala, da bi tožeča stranka, tudi če bi v celoti ali delno uspela, kljub temu morala nositi vsaj tretjino svojih stroškov.

56 Predsednik petega senata je 16. januarja 2006 končal ustni postopek. Stranki sta bili o tem obveščeni z dopisom 18. januarja 2006.

Predlogi strank

57 Tožeča stranka Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

— Komisiji naloži, naj tožeči stranki plača:

— znesek 448.947,78 EUR kot glavni zahtevek;

— obresti za ta znesek, dolgovane na dan 31. julija 2003, in sicer 98.121,24 GBP, ter obresti od 1. avgusta 2003 do dne razglasitve sodbe;

— iz naslova odškodnine za posredno škodo te zneske:

— 34.751,14 GBP za honorarje odvetnikov;

— 87.000 GBP za škodo, ki je nastala zaradi nujnosti prodaje nekaterih njenih nepremičnin v neprimernem trenutku;

— znesek, ki ga Sodišče prve stopnje oceni kot primernega za nepremoženjsko škodo;

— Komisiji naloži plačilo stroškov tega postopka.

58 Komisija Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

— tožbo zavrne kot neutemeljeno;

— tožeči stranki naloži plačilo stroškov;

— podredno, če bi tožeča stranka v celoti ali delno uspela v zadevi, tožeči stranki naloži najmanj tretjino lastnih stroškov.

Pravno stanje

Uvodne ugotovitve Sodišča prve stopnje

59 Najprej je treba opomniti, da kot izhaja iz ustaljene sodne prakse, je nepogodbena odgovornost Skupnosti za nezakonito ravnanje njenih organov v smislu člena 288, drugi odstavek, ES podana ob izpolnitvi več pogojev, in sicer ob obstoju nezakonitosti ravnanja, ki se očita institucijam, resničnosti škode in vzročne zveze med očitanim ravnanjem in zatrjevano škodo (sodba Sodišča z dne 29. septembra 1982 v zadevi Oleifici Mediterranei proti EGS, 26/81, Recueil, str. 3057, točka 16; sodbi Sodišča prve stopnje z dne 11. julija 1996 v zadevi International Procurement Services proti Komisiji, T-175/94, Recueil, str. II-729, točka 44, in z dne 11. julija 1997 v zadevi Oleifici Italiani proti Komisiji, T-267/94, Recueil, str. II-1239, točka 20).

60 Če eden od teh pogojev ni izpolnjen, je treba tožbo v celoti zavrniti, ne da bi bilo treba preučiti druga dva (sodba Sodišča z dne 15. septembra 1994 v zadevi KYDEP proti Svetu in Komisiji, C-146/91, Recueil, str. I-4199, točki 19 in 81; sodbi Sodišča prve stopnje z dne 20. februarja 2002 v zadevi Förde-Reederei proti Svetu in Komisiji, T-170/00, Recueil, str. II-515, točka 37, in z dne 19. marca 2003 v zadevi Innova Privat-Akademie proti Komisiji, T-273/01, Recueil, str. II-1093, točka 23).

61 Sodna praksa za to, da je mogoče instituciji očitati nezakonito ravnanje, zahteva obstoj dovolj resne kršitve pravnega pravila, ki posameznikom podeljuje pravice. (sodba Sodišča z dne 4. julija 2000 v zadevi Bergaderm in Goupil proti Komisiji, C-352/98 P, Recueil, str. I-5291, točka 42).

62 Za izpolnitev zahteve, da mora biti kršitev dovolj resna, je odločilno merilo očitno in resno nespoštovanje omejitev pooblastila za odločanje po prostem preudarku, ki ga ima zadevna institucija Skupnosti. Če je pooblastilo za odločanje po prostem preudarku te institucije znatno omejeno ali ga sploh ni, lahko že neznatna kršitev prava Skupnosti zadošča za ugotovitev obstoja dovolj resne kršitve (sodba Sodišča z dne 10. decembra 2002 v zadevi Komisija proti Camar in Tico, C-312/00 P, Recueil, str. I-11355, točka 54, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. julija 2001 v združenih zadevah Comafrica in Dole Fresh Fruit Europe proti Komisiji, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 in T-225/99, Recueil, str. II-1975, točka 134).

63 Dodati je treba, da člen 288, drugi odstavek, ES obveznost Skupnosti, da nadomesti škodo, ki jo povzročijo njene institucije, utemeljuje s „splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic“, pri čemer obseg teh načel zato ni omejen le na tista, ki se nanašajo na sistem nepogodbene odgovornosti Skupnosti za nezakonito ravnanje teh institucij.

64 Vendar nacionalni zakoni o nepogodbeni odgovornosti dovoljujejo posameznikom – čeprav v različnih obsegih, na posebnih področjih in na različne načine – da v sodnem postopku prejmejo odškodnino za neko škodo tudi takrat, ko nezakonito ravnanje povzročitelja škode ni podano.

65 Če institucije Skupnosti s svojim ravnanjem, katerega nezakonitost ni dokazana, povzročijo škodo, je lahko podana nepogodbena odgovornost Skupnosti, če so

kumulativno izpolnjeni pogoji obstoja dejanske škode, vzročne zveze med škodo in ravnanjem institucij Skupnost ter neobičajnost in posebnost zadevne škode (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 15. junija 2000 v zadevi Dorsch Consult proti Svetu in Komisiji, C-237/98 P, Recueil, str. I-4549, točka 19).

66 V zvezi s tema pojmoma je škoda, prvič, neobičajna, če presega meje gospodarskih tveganj, povezanih z dejavnostmi v zadevnem sektorju, in, drugič, posebna, če je neki krog gospodarskih subjektov z njo prizadet nesorazmerno glede na druge (zgoraj navedena sodba Sodišča prve stopnje Förde-Reederei proti Svetu in Komisiji, točka 56, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 10. februarja 2004 v združenih zadevah Afrikanische Frucht-Compagnie in Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert proti Svetu in Komisiji, T-64/01 in T-65/01, Recueil, str. II-521, točka 151).

67 Odškodninski zahtevek tožeče stranke je treba obravnavati ob upoštevanju navedenih ugotovitev.

68 Tožeča stranka zatrjuje, da je njena tožba utemeljena, ker naj bi Komisija kršila načela nepogodbene odgovornosti, ki so priznana v veliko državah članicah. V zvezi s tem navaja naslednje zahtevke:

— civilnopravni zahtevek, ki temelji na načelu prepovedi neupravičene obogatitve (*de in rem verso*);

— civilnopravni zahtevek, ki temelji na poslovodstvu brez naročila (*negotiorum gestio*);

— zahtevek, ki temelji na kršitvi načela Skupnosti o varstvu legitimnega pričakovanja;

— civilnopravni zahtevek, ki temelji na dejstvu, da pomenijo akti služb Komisije krivdo ali malomarnost, zaradi katerih ji je nastala škoda.

69 Sodišče prve stopnje navaja, da temelji odškodninski zahtevek tožeče stranke na eni strani na sistemih nepogodbene odgovornosti, ki ne izključuje nezakonitega ravnanja institucij Skupnosti ali njenih zastopnikov pri opravljanju njihovih nalog (neupravičena obogatitev ali poslovodstvo brez naročila), in na drugi strani na sistemu nepogodbene odgovornosti Skupnosti zaradi nezakonitega ravnanja njenih institucij in njenih zastopnikov pri opravljanju njihovih nalog (kršitev načela varstva legitimnega pričakovanja in krivda ali malomarnost Komisije).

Zahtevki, ki temeljijo na nepogodbeni odgovornosti Skupnosti, kadar ni podano nezakonito ravnanje njenih organov (tožbi de in rem verso *in* negotiorum gestio*)*

Trditve strank

70 Tožeča stranka v zvezi s civilno tožbo *de in rem verso* navaja, da morajo za to, da je njeno izvajanje v skladu s pravnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, biti izpolnjeni štirje pogoji:

— tožena stranka se je obogatila;

— tožeča stranka je bila prikrajšana;

— obstaja zveza med obogatitvijo tožene stranke in prikrajšanjem tožeče stranke;

— niti obogatitev niti prikrajšanje nimata ustrezne pravne podlage: povedano drugače, obogatitev ni pravična ali je brez „podlage“.

71 Tožeča stranka v zvezi s prvim pogojem zatrjuje, da se je Komisija obogatila za celotno vrednost zaračunanih storitev, za katere je bilo plačilo odloženo, in sicer 448.947,78 EUR.

72 Tožeča stranka v zvezi z drugim pogojem trdi, da naj bi zaradi odložitve plačila za storitve, ki jih je opravila ali ki jih je oddala tretjim podizvajalcem in jim jih že sama plačala, za katere pa je Komisija odložila plačilo, bila prikrajšana za te zneske. Zneskov od družbe Helmico ni bilo mogoče izterjati, ta pa je odložitev plačila in izdajo nalogov za izterjavo Komisije navedla v svojo obrambo v okviru tožbe tožeče stranke, ki jo je ta vložila v Združenem kraljestvu. Tožeča stranka dodaja, da je dokončno prikrajšana zaradi očitnega stečaja družbe Helmico, pa tudi izginitve njenih direktorjev.

73 Tožeča stranka v zvezi s tretjim pogojem navaja, da je iz vsega navedenega razvidno, da obstaja neposredna zveza med zneskom, s katerim se je obogatila Komisija, in med zneskom, za katerega je bila prikrajšana tožeča stranka.

74 Tožeča stranka v zvezi s četrtim pogojem zatrjuje, da zavrnitev Komisije, da bi plačala za dela, ki so bila opravljena po razkritju goljufije oktobra 1998, ni utemeljena na finančni uredbi, saj ni bila izpodbijana pravilnost poznejših računov. Komisija naj bi tako lahko ob poznavanju vseh dejstev izkoristila storitve, ki jih je opravila tožeča stranka, za katere pa ji ni nikoli plačala, ker je takrat, ko je tožeča stranka izpolnila svoje obveznosti in je bilo plačilo edina pogodbena obveznost Komisije, ta uporabila pravici prekinitve in izterjave. Komisija se je torej obogatila neupravičeno in brez pravne podlage.

75 Tožeča stranka se prav tako opira na splošno načelo prava Skupnosti, v skladu s katerim se Skupnost ne sme neupravičeno obogatiti v škodo tretjih.

76 V zvezi s civilnopravnim zahtevkom, ki temelji na poslovodstvu brez naročila, tožeča stranka zatrjuje, da mora za njegovo izvajanje v skladu z načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, biti izpolnjenih pet pogojev:

— opravljanje poslov za naročnika (ali gospodarja posla) mora prinesti koristi naročniku ne glede na to, ali gre za pravno ali materialno poslovodstvo;

— ob dejanskem stanju naročnik ni mogel opravljati svojih poslov, te pa je bilo kljub temu treba opraviti;

— poslovodja ni nameraval delovati brezplačno; ni imel *animus donandi;*

— poslovodja ni imel nobene pogodbene obveznosti za opravljanje poslov za naročnika;

— razumno bi bilo mogoče pričakovati, da bi naročnik deloval kot poslovodja, če bi bil seznanjen z nujnostjo delovanja.

77 Prvi pogoj naj bi bil izpolnjen, saj je Komisija izdala ugodni poročili o koncu projekta in je tako sprejela delo tožeče stranke.

78 Drugi pogoj naj bi bil izpolnjen, ker naj bi iz telefaksa 5. oktobra 1998 bilo očitno, da so službe Komisije, ki jih je skrbelo, da ruska in moldavska pogodba ne bosta izpolnjeni, od tožeče stranke zahtevale, naj sprejme vse potrebne ukrepe za zagotovitev njune izpolnitve.

79 Tretji pogoj naj bi bil izpolnjen, saj naj bi tožeča stranka oktobra 1998 izrazila zaskrbljenost v zvezi z neplačilom, kar naj bi dokazovalo, da zadevnih storitev ni nameravala opraviti brezplačno. To naj bi bilo podprto tudi z dejstvom, da se je z družbo Helmico dogovorila za odprtje posebnega računa, za katerega je ta imela pooblastilo, s katerim bi bilo mogoče na tožečo stranko prenesti vsa plačila, ki jih je Komisija plačala na ta račun.

80 Četrti pogoj naj bi bil izpolnjen, ker same službe Komisije zanikajo obstoj pogodbenega razmerja med Komisijo in tožečo stranko.

81 Peti pogoj naj bi bil izpolnjen, saj so službe Komisije v telefaksu 5. oktobra 1998 zapisale:

„Če ne prejmemo takega zagotovila do ponedeljka 12. oktobra, bo Komisija posegla po drugih sredstvih za zagotovitev dokončanja projekta v skladu z določbami pogodbe."

82 Po mnenju tožeče stranke naj bi zaradi poslovodstva brez naročila poslovodja imel obveznost nadaljevanja vodenja poslov naročnika, dokler ta ne more sam opravljati poslov, in ravnati razumno kot dober gospodar. Naročnik mora poslovodji povrniti škodo in izdatke, ki so nastali pri tem opravljanju poslov. V obravnavanem primeru bi tožeča stranka, ki je dokončala ruski in moldavski projekt in je ravnala razumno, zato morala imeti pravico do razumnega plačila za delo, ki ga je opravila, in do povrnitve stroškov, ki so ji nastali pri izvedbi tega dela.

83 Tožeča stranka zatrjuje, da izvajanje splošnih načel nepogodbene odgovornosti, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, ni podrejeno pogoju nezakonitosti ravnanja obogatenega ali naročnika. Do nezakonitega akta naj bi prišlo samo, kadar obogateni zavrne vrnitev zneska prikrajšanemu (tožba *de in rem verso*) ali kadar naročnik zavrne povračilo škode poslovodji (*negotiorum gestio*). Tožeča stranka zato sklepa, da so njeni predlogi v celoti utemeljeni.

84 Komisija se sklicuje na ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero mora za vzpostavitev nepogodbene odgovornosti Skupnosti tožeča stranka dokazati nezakonitost ravnanja, ki se očita zadevni instituciji, dejansko škodo in obstoj vzročne zveze med tem ravnanjem in navedeno škodo (sodbi Sodišča prve stopnje z dne 29. januarja 1998 v zadevi Dubois et Fils proti Svetu in Komisiji, T-113/96, Recueil, str. II-125, točka 54, in z dne 27. februarja 2003 v zadevi Vendedurías de Armadores

Reunidos proti Komisiji, T-61/01, Recueil, str. II-327, točka 40). Kadar eden od teh pogojev ni izpolnjen, je treba tožbo zavrniti v celoti, pri čemer ni treba pregledati drugih pogojev za nepogodbeno odgovornost (glej zgoraj navedeno sodbo Innova Privat Akademie proti Komisiji, točka 23 in navedena sodna praksa).

85 Komisija trdi, primarno, da je zato, ker tožeča stranka v okviru svojih zahtevkov, ki so bili utemeljeni na tožbah *in rem verso* oziroma *negotiorum gestio*, ni podala nobene podrobnejše navedbe v zvezi z nezakonitostjo ravnanja Komisije, treba te zahtevke zavrniti, ker ni izpolnjen pogoj nezakonitosti ravnanja institucije. V zvezi s trditvijo tožeče stranke, da že samo neplačilo odškodnine pomeni nezakonito ravnanje, gre po mnenju Komisije za krožno sklepanje, ker sta zatrjevana škoda in dejstvo, ki je povzročilo vzpostavitev odgovornosti, eno in isto.

86 Komisija navaja, podredno, da niso izpolnjeni pogoji za vložitev tožbe na podlagi načela prepovedi neupravičene obogatitve ali na podlagi poslovodstva brez naročila.

87 Komisiji naj zlasti ne bi bilo mogoče očitati, da se je obogatila neupravičeno ali brez podlage v škodo tožeče stranke, ker je odložila plačila družbi Helmico in izdala naloga za izterjavo zoper slednjo zaradi goljufije v okviru njunega pogodbenega razmerja. S takim ravnanjem naj bi izpolnila obveznost, ki je izrecno določena s finančno uredbo, ki naj v nasprotju s trditvami tožeče stranke ne bi podeljevala pravice v korist podizvajalca. Komisija v nasprotju s tem meni, da taka obveznost izključuje možnost upoštevanja interesov katerekoli tretje osebe.

88 Trditev tožeče stranke, da je bila „neupravičeno“ prikrajšana, naj ne bi bila utemeljena, saj znesek, ki ga je zahtevala kot plačilo za dela, ki jih je opravila na podlagi pogodbenih obveznosti, ustreza znesku, ki ji ga je bila dolžna plačati družba Helmico na podlagi podizvajalskih pogodb. Komisija opominja, da se je tožeča stranka odločila, da z njo ne bo vstopila v pogodbeno razmerje in da zato ne more zahtevati jamstev, do katerih bi bila upravičena kot pogodbena stranka.

89 Po mnenju Komisije civilnopravni zahtevek, ki temelji na *negotiorum gestio*, ni ustrezen za obravnavanje položaja, v katerem prevzemnik na podlagi pogodbe opravlja posle za tretje osebe. Komisija se sklicuje na člene, ki jih je oktobra 2003 pripravila študijska skupina za Evropski civilni zakonik o načelih zakonodaje EU v zvezi s prostovoljnim posredovanjem v tujih poslih. Ti členi *a priori* izključujejo odgovornost, „kadar se je intervenient tretji osebi zavezal, da bo deloval“. V obravnavanem primeru naj bi bila zato, ker je tožeča stranka samo opravljala svoje obveznosti iz pogodbe, ki jo je sklenila z družbo Helmico, odgovornost na podlagi *negotiorum gestio* izključena *a priori*.

90 V skladu s temi členi naj bi bila odgovornost, ki temelji na *negotiorum gestio*, prav tako izključena, ker bi „intervenient“ moral imeti „razumni razlog za delovanje“. Vendar pa „intervenient nima razumnega razloga za delovanje, če ima dejansko možnost seznaniti se z željami naročnika, vendar si jih ne prizadeva spoznati“. V obravnavanem primeru Komisija meni, da bi se tožeča stranka, tudi če bi pogodba z družbo Helmico prenehala veljati (kar pa se ni zgodilo), lahko popolnoma seznanila z željami Komisije. Če tega ne bi storila, bi ravnala „nerazumno“; če bi to storila in prišla ugotovila, da je Komisija želela, da tožeča stranka deluje tako, kot je, bi bila ta postavka zahtevka zajeta v tožbenem razlogu kršitve načela varstva legitimnega pričakovanja.

Presoja Sodišča prve stopnje

91 Najprej je treba ugotoviti, da sistem nepogodbene odgovornosti, kot je določen v večini nacionalnih pravnih sistemov, ne vsebuje nujno pogoja nezakonitosti ravnanja

ali krivde pri ravnanju tožene stranke. Zahtevki, ki temeljijo na neupravičeni obogatitvi ali poslovodstvu brez naročila, obstajajo za to, da bi se v posebnih okoliščinah civilnega prava vzpostavil vir nepogodbene obveznosti obogatenega oziroma poslovodje, da mora praviloma bodisi povrniti neupravičeno prejeto bodisi povrniti škodo poslovodji.

92 Iz tega torej ne izhaja, da je treba tožbene razloge, ki izhajajo iz neupravičene obogatitve in poslovodstva brez naročila, ki jih je navedla tožeča stranka, zavrniti samo zato, ker ni izpolnjen pogoj nezakonitosti ravnanja institucije, kot trdi primarno Komisija.

93 Kot je že bilo navedeno v točkah od 63 do 66, na člen 288, drugi odstavek, ES določa obveznost Skupnosti povrniti škodo, ki so jo povzročile njene institucije, pri čemer pa sistem nepogodbene odgovornosti Skupnosti ni omejen samo na njena nezakonita ravnanja. Akt ali ravnanje institucije Skupnosti, čeprav zakonito, lahko povzroči neobičajno in posebno škodo, ki jo je Skupnost na podlagi zgoraj navedene sodne prakse dolžna povrniti.

94 Poleg tega je sodišče Skupnosti že imelo priložnost uporabiti nekatera načela povračila neupravičeno plačanih zneskov, zlasti na področju neupravičene obogatitve, katere prepoved je splošno načelo prava Skupnosti (sodba Sodišča z dne 10. julija 1990 v zadevi Grčija proti Komisiji, C-259/87, povzetek v Recueil, str. I-2845, točka 26; sodbi Sodišča prve stopnje z dne 10. oktobra 2001 v zadevi Corus UK proti Komisiji, T-171/99, Recueil, str. II-2967, točka 55, in z dne 3. aprila 2003 v združenih zadevah Vieira in drugi proti Komisiji, T-44/01, T-119/01 in T-126/01, Recueil, str. II-1209, točka 86).

95 Da bi se ugotovilo, ali se ta načela uporabijo, je zato treba preveriti, ali so v obravnavanem primeru izpolnjeni pogoji za tožbo *de in rem verso* ali pogoji za tožbo, ki temelji na *negotiorum gestio*.

96 V zvezi s tem je treba ugotoviti, kot trdi Komisija, da v dejanskem in pravnem okviru tega spora, zahtevka, ki temeljita na neupravičeni obogatitvi in na poslovodstvu brez naročila, ne morata uspeti.

97 V skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, teh zahtevkov namreč ni mogoče postaviti, če korist obogatenega ali poslovodje izhaja iz pogodbe ali zakonske dolžnosti. Poleg tega je v skladu s temi načeli mogoče taka zahtevka splošno postaviti le podredno, in sicer kadar prikrajšana oseba za pridobitev tega, kar se ji dolguje, nima na voljo drugega zahtevka.

98 V tem primeru je gotovo, da obstajajo pogodbena razmerja med Komisijo in družbo Helmico, pa tudi med slednjo ter tožečo stranko. Zatrjevana neposredna škoda je dejansko plačilo, ki ga je družba Helmico bila dolžna plačati tožeči stranki na podlagi podizvajalskih pogodb, ki sta ju sklenili ti stranki, ki v zvezi s tem vsebujeta arbitražni dogovor, s katerim je v mogočih pogodbenih sporih določena pristojnost angleških in valižanskih sodišč. Torej ni sporno, da je družba Helmico dolžna plačati dela, ki jih je opravila tožeča stranka, in prevzeti morebitno odgovornost, ki izhaja iz neplačila, kot poleg tega dokazuje sodni postopek, ki ga je v ta namen tožeča stranka sprožila proti družbi Helmico in ki zdaj poteka, čeprav je začasno prekinjen, pred High Court of Justice. Morebitna plačilna nesposobnost družbe Helmico ne more upravičiti tega, da bi to odgovornost prevzela Komisija, saj tožeča stranka ne more imeti dveh virov za isto pravico do plačila. Iz listin v spisu je namreč razvidno – in tega stranke ne izpodbijajo – da se sodni postopek pri High Court of Justice nanaša na plačilo storitev, ki so zadevne storitve v tej tožbi.

99 Iz tega je razvidno, da morebitne neupravičene obogatitve Komisije ali prikrajšanja tožeče stranke, ki izhaja iz zadevnega pogodbenega okvira, ni mogoče opredeliti, kot da je brez podlage.

100 Podobno razlogovanje je mogoče sprejeti pri odmiku od uporabe načel civilnopravnega zahtevka poslovodstva brez naročila, ki v skladu s splošnimi načeli, skupnimi pravnim ureditvam držav članic, dovoljuje le precej izjemoma vzpostavitev odgovornosti javnih organov, še posebej v okviru dejanskega in pravnega okvira tega spora. Pogoji za vložitev premoženjskopravne tožbe, ki temelji na poslovodstvu brez naročila, očitno niso izpolnjeni iz spodnjih razlogov.

101 Opomniti je treba, da izvajanja pogodbenih obveznosti tožeče stranke do družbe Helmico ni mogoče opredeliti kot prostovoljno posredovanje v tujih poslih, ki jih je treba nujno opraviti, kar se zahteva za zadevni zahtevek. Tožeča stranka se je namreč oktobra 1998, preden je nadaljevala ruski in moldavski projekt, obrnila na službe Komisije, zaradi česar je bila njenemu delovanju odvzeta značilnost prostovoljne pobude. Dalje, sklep, ki ga tožeča stranka povzema iz dopisa z dne 5. oktobra 1998, in sicer da Komisija ni mogla voditi zadevnih projektov, se zdi napačen glede na vsebino tega dopisa, v katerem je Komisija izrecno izrazila možnost, da „se zateče k drugim sredstvom za zagotovitev dokončanja projekta“. Nazadnje, trditve tožeče stranke so prav tako v nasprotju z načeli poslovodstva brez naročila glede zavedanja naročnika o delovanju poslovodje. Poslovodja namreč praviloma deluje brez vednosti naročnika ali vsaj brez njegovega zavedanja o nujnosti takojšnjega delovanja. Tožeča stranka sama trdi, da se je za nadaljevanje del oktobra 1998 odločila zaradi spodbujanja Komisije.

102 Poleg tega ni brez pomena ugotovitev, da morajo gospodarski subjekti na podlagi sodne prakse sami nositi gospodarska tveganja, povezana z njihovimi dejavnostmi, upoštevaje pri tem okoliščine vsakega primera (glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne

17. decembra 1998 v zadevi Embassy Limousines & Services proti Parlamentu, T-203/96, Recueil, str. II-4239, točka 75 in navedena sodna praksa).

103 Ni bilo ugotovljeno, da je tožeča stranka utrpela neobičajno ali posebno škodo, ki presega meje gospodarskih in poslovnih tveganj, ki spremljajo njeno dejavnost. V vsakem pogodbenem razmerju obstaja tveganje, da pogodbena stranka ne bo zadostno izpolnila pogodbe ali da bo postala plačilno nesposobna. Pogodbenice naj bi to tveganje primerno omilile že v sami pogodbi. Tožeča stranka se je zelo dobro zavedala, da družba Helmico ni izpolnjevala pogodbenih obveznosti, vendar se je zavestno odločila nadaljevati izpolnjevanje svojih obveznosti, namesto da bi uporabila formalna sredstva. S takim ravnanjem je prevzela poslovno tveganje, ki ga je mogoče opredeliti kot običajno. Vprašanje, ali naj bi to izbiro spodbudila Komisija in/ali je v celoti ali delno temeljila na prepričanju tožeče stranke, da bo Komisija zagotovila plačilo njenih storitev, če družba Helmico tega ne bi mogla storiti, zato spada k tožbenemu razlogu kršitve načela varstva legitimnega pričakovanja.

104 Iz zgoraj navedenega je razvidno, da je treba prva tožbena razloga tožeče stranke, ki se nanašata na splošna načela, skupna pravnim ureditvam držav članic, na področju objektivne nepogodbene odgovornosti, zavrniti kot neutemeljena.

Zahtevki, ki temeljijo na nepogodbeni odgovornosti Skupnosti za nezakonito ravnanje njenih organov

Legitimno pričakovanje

– Trditve strank

105 Tožeča stranka se sklicuje na sodno prakso, v skladu s katero ima varstvo legitimnega pričakovanja pravico zahtevati vsak posameznik, ki je v položaju, iz

katerega izhaja, da je pri njem uprava Skupnosti ustvarila utemeljena pričakovanja. Poudarja, da morajo gospodarski subjekti nositi gospodarska tveganja, ki so povezana z njihovimi dejavnostmi, upoštevaje pri tem okoliščine posameznega posla.

106 Tožeča stranka trdi, da sta sestanek 2. oktobra 1998 s službami Komisije in poznejše dopisovanje v zvezi z odprtjem posebnega bančnega računa družbe Helmico, za katerega je tožeča stranka imela pooblastilo, pri tožeči stranki ustvarila pričakovanje, da bodo službe Komisije poskrbele za to, da bo dejansko prejela plačilo za delo, ki ga je opravila.

107 Po mnenju tožeče stranke naj bi na podlagi tega pričakovanja dokončala moldavski in ruski projekt. Ker ju je dokončala, naj ne bi nosila tveganja, ki je sicer povezano z njenimi dejavnostmi, saj se je zato, ker ni bila sopogodbenica Komisije in ker je ni plačala družba Helmico, lahko svobodno odločila prenehati opravljati zadevne storitve. Ker je opravljala storitve za Komisijo, naj bi lahko razumno pričakovala, da bo pošteno obravnavana in da ni tveganja, da ne bi prejela plačila za storitve, ki jih je opravila na vztrajanje služb Komisije.

108 Komisija naj bi s tem, da je spodbujala tožečo stranko, naj dokonča storitve, in da je nato zavrnila plačilo teh storitev družbi Helmico, in s tem, da ni sprejela ukrepov za to, da bi tožeči stranki zagotovila poplačilo za opravljeno delo tožeče stranke, ravnala nepravilno, zaradi česar naj bi bila nepogodbeno odgovorna.

109 Tožeča stranka zatrjuje, da so bila ta natančna zagotovila, čeprav niso bila izrecna, razvidna iz celotnega ravnanja Komisije v zadevnem primeru – vključno s popolno nedejavnostjo Komisije – in sicer so povzeta in razložena tako:

— tožeča stranka je službe Komisije obvestila o tem, da družba Helmico tožeči stranki ne plačuje in da jo je ta zavajala s tem, da ji je dajala dokumente, ki so bili ponarejeni glede na račune, ki jih je družba Helmico posredovala Komisiji;

— službe Komisije so to obravnavale kot goljufijo, ker so bila sredstva Skupnosti izplačana družbi Helmico in ker ta ni plačala zadevnemu izvajalcu storitev, in sicer tožeči stranki;

— tožeča stranka je izrazila službam Komisije svojo namero, da projektoma ne bo več namenjala časa in stroškov, dokler ne bo vzpostavljen mehanizem, ki bi zagotavljal njeno plačilo;

— službe Komisije so bile obveščene o vzpostavitvi takega mehanizma in temu niso nasprotovale. Natančneje, ta mehanizem je bil uresničen z odprtjem bančnega računa družbe Helmico, za katerega je tožeča stranka imela pooblastilo;

— člana služb Komisije je skrbelo, da ruskega projekta ne bi bilo mogoče dokončati, in je opozoril tožečo stranko, da bi Komisija lahko pomislila na drugačne načine za dokončanje zadevnih projektov, če se strankama ne bo uspelo uskladiti;

— službe Komisije so tožečo stranko pooblastile za nadaljevanje ruskega in moldavskega projekta in so jo o tem, da bodo plačila družbi Helmico prekinjena in da bosta izdana naloga za izterjavo, obvestile šele, ko sta bila projekta končana;

— tožeča stranka je dejansko dokončala ruski in moldavski projekt in službe Komisije so prejele poročili o njuni izvršitvi;

— Komisija je opravila plačilo na bančni račun družbe Helmico, za katerega je tožeča stranka imela pooblastilo;

— kot je razvidno iz dopisa Komisije 22. marca 2000, so te službe nameravale tožeči stranki za njene storitve opraviti dodatna plačila, izračunana na podlagi dela, ki ga je ta opravila, in stroškov, ki so ji nastali, vendar so se odločile, da obstaja pravna negotovost v zvezi z vprašanjem, ali lahko družba Helmico ali stečajni upravitelji ta plačila izpodbijajo;

— šele ko je tožeča stranka dokončala ruski in moldavski projekt in ko je Komisija prejela poročili o koncu projekta, je ta prekinila vsa preostala plačila in aprila 2000 izdala naloga za izterjavo zoper družbo Helmico;

— predsednik družbe Masdar je 15. junija 2000 poslal telefaks članu Komisije, odgovornemu za zunanje odnose, v katerem je navedel: „Pred osemnajstimi meseci smo Evropsko komisijo opozorili na težave, ki jih imamo s partnerji, družbo Helmico, pri zgoraj navedenih dveh projektih. Prejeli smo zagotovilo, da

bo Evropska komisija ob nadaljevanju projektov poskrbela, da bomo za svoje storitve prejeli plačilo. V vašem imenu smo nadaljevali financiranje in uresničevanje obeh projektov z znatnimi stroški, čeprav smo se zavedali, da je družba Helmico ogoljufala družbo Masdar in da teh sredstev po vsej verjetnosti ne bo mogoče izterjati.“;

— odgovor člana Komisije v dopisu 25. julija 2000 ni nasprotoval izjavi predsednika družbe Masdar, da je ta prejela zagotovila, da bo poplačana.

110 Komisija opominja, da morajo gospodarski subjekti v skladu z ustaljeno sodno prakso nositi gospodarska tveganja, ki so povezana z njihovimi dejavnostmi, upoštevaje pri tem okoliščine posameznega primera. Vendar pa je to pravilo omiljeno z načelom varstva legitimnega pričakovanja. V skladu z ustaljeno sodno prakso ima pravico zahtevati varstvo legitimnega pričakovanja vsak posameznik, ki je v položaju, iz katerega izhaja, da je uprava Skupnosti s tem, da mu je dala natančna zagotovila, pri njem ustvarila utemeljena pričakovanja.

111 Komisija meni, da sestanka s službami Komisije 2. oktobra 1998 in poznejšega dopisovanja, ki ju je navedla tožeča stranka, ni mogoče razumno razlagati kot „natančno zagotovilo“ služb Komisije, da bodo poskrbele, da bo tožeča stranka dejansko prejela plačilo za opravljena dela.

112 Komisija v zvezi z zadevnim sestankom meni, da mora tožeča stranka dokazati, da ji je Komisija na tem sestanku dejansko dala taka zagotovila ali vsaj podala izjave, ki bi

jih bilo mogoče razumno razlagati kot takšna zagotovila, česar pa tožeča stranka ni storila. Komisija navaja, da je še vedno pripravljena to zadevo urediti mirno, s plačilom zneska 249.314,35 EUR, kolikor naj bi znašali računi za opravljene storitve tožeče stranke po tem sestanku, če ta lahko predloži tak dokaz.

113 V telefaksu z dne 5. oktobra 1998, poslanemu družbi Helmico, naj bi Komisija zgolj navedla, da je zaskrbljena, da bi nesoglasje med družbo Helmico in tožečo stranko lahko ogrozilo dokončanje ruskega projekta, in naj bi na drugi strani želela prejeti zagotovilo, da se bosta družba Helmico in tožeča stranka dejansko ravnali v skladu z določili svojih pogodb.

114 Po mnenju Komisije naj korespondence v nadaljevanju ne bi bilo mogoče razumeti kot takšno zagotovilo. To naj bi bili namreč bodisi dopisi med tožečo stranko in družbo Helmico bodisi dopisi, ki jih je družba Helmico naslovila na Komisijo. Ti dopisi naj bi v bistvu vsebovali zagotovilo, da sta družba Helmico in tožeča stranka razrešili svoje nesoglasje in da bosta ruska in moldavska pogodba izvršeni. Vsebovali so tudi druge podatke, zlasti da je vodenje teh zadevnih projektov preneseno na predsednika družbe Masdar in da je treba v prihodnje nekatera plačila, ki jih je treba izvesti na podlagi navedenih pogodb, opraviti na navedeni bančni račun družbe Masdar. Ti podatki naj bi se preprosto nanašali na dogovore med tema strankama, s katerimi naj bi se domnevno olajšala odprava odstopanj v njunih mnenjih in ki jih ni mogoče šteti za predlog teh strank Komisiji za spremembo prvotnih pogodbenih pogojev.

115 Komisija tudi zanika, da dejstva, da v dopisu 25. julija 2000 ni odgovorila na trditev družbe Masdar iz dopisa 15. junija 2000, da so „prejeli zagotovilo, da bo Evropska komisija ob nadaljevanju projektov poskrbela, da [bodo] za svoje storitve plačani“, ni mogoče šteti kot izrecno zagotovilo ali tiho priznanje tega, da je družba Masdar s Komisijo vstopila v pogodbena razmerja ali da se je Komisija zavezala, da bo tožeča

stranka prejela plačilo za dela, ki ji jih je ta opravila na podlagi svoje pogodbe z družbo Helmico (sodba Sodišča prve stopnje z dne 27. marca 1990 v zadevi Chomel proti Komisiji, T-123/89, Recueil, str. II-131, točka 27).

116 Komisija poleg tega opozarja, da mora tožeča stranka za možnost sklicevati se na načelo varstva legitimnega pričakovanja dokazati obstoj vzročne zveze med danimi zagotovili in škodo, ki jo je utrpela. Z drugimi besedami, dokazati mora, da je od zadevne institucije Skupnosti prejela zagotovila in da je poleg tega utrpela škodo, ker je tem institucijam zaupala in v skladu s tem zaupanjem tudi ravnala (zgoraj navedena sodba Embassy Limousines & Services proti Parlamentu).

117 Zato tudi če bi dopis 25. julija 2000 obsegal zagotovilo, da bo tožeča stranka poplačana, to zagotovilo ne bi bilo uporabno, saj naj bi morebitna škoda, ki bi jo utrpela tožeča stranka zaradi izdatkov, nastalih pri izvrševanju pogodbe, sklenjene z družbo Helmico, nastala pred tem dnem.

118 Komisija predlaga, naj se ugotovi, da tožeča stranka od nje ni prejela natančnih zagotovil, in naj se zahtevek, ki temelji na legitimnem pričakovanju, zavrne.

– Presoja Sodišča prve stopnje

119 V skladu z ustaljeno sodno prakso ima pravico zahtevati varstvo legitimnega pričakovanja, ki je eno temeljnih načel Skupnosti, vsak posameznik, ki je v položaju, iz katerega izhaja, da je uprava Skupnosti s tem, da mu je dala natančna zagotovila, pri njem ustvarila utemeljena pričakovanja. Taka zagotovila ne glede na obliko, v kateri so sporočena, sestavljajo natančne, brezpogojne in skladne informacije iz

dovoljenih in zanesljivih virov (glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 21. julija 1998 v združenih zadevah Mellett proti Sodišču, T-66/96 in T-221/97, RecFP, str. I-A-449 in II-1305, točki 104 in 107 ter navedena sodna praksa). Sodna praksa je prav tako potrdila, da je načelo legitimnega pričakovanja pravno pravilo, ki podeljuje posameznikom pravice (sodba Sodišča prve stopnje z dne 6. decembra 2001 v zadevi Emesa Sugar proti Svetu, T-43/98, Recueil, str. II-3519, točka 64). S kršitvijo tega načela se tako lahko vzpostavi odgovornost Skupnosti. Vendar pa morajo gospodarski subjekti kljub temu nositi gospodarska tveganja, ki so povezana z njihovimi dejavnostmi, upoštevaje pri tem okoliščine vsakega primera (glej v tem smislu sodbi Sodišča z dne 25. maja 1978 v združenih zadevah HNL in drugi proti Svetu in Komisiji, 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 in 40/77, Recueil, str. 1209, točka 7, in z dne 24. junija 1986 v zadevi Développement in Clemessy proti Komisiji, 267/82, Recueil, str. 1907, točka 33).

120 Iz sodnega spisa je razvidno, da so se domnevna pričakovanja tožeče stranke nanašala na to, da bo Komisija plačala za storitve, ki jih je tožeča stranka na podlagi pogodbe opravila za družbo Helmico. V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da pisnih dokumentov Komisije, ki jih ima tudi Sodišče prve stopnje, nikakor ni mogoče razumeti kot natančna zagotovila za to, da se je Komisija zavezala k plačilu storitev tožeči stranki, kar bi pri njej lahko povzročilo utemeljena pričakovanja.

121 Na družbo Helmico je bil 5. oktobra 1998 naslovljen telefaks, ki je med drugim vseboval opozorilo, da bi se lahko Komisija, če bi se izkazalo, da je uspešno dokončanje ruskega projekta ogroženo, za zagotovitev njegovega dokončanja zatekla k drugim sredstvom, kot so službe konzorcija, ki ga sestavljata družba Helmico in tožeča stranka. Zato iz tega dopisa ni mogoče sklepati niti o „vztrajanju“ Komisije, naj tožeča stranka za vsako ceno dokonča ruski projekt, niti zagotovilo, da če družba Helmico tožeče stranke ne bo izplačala, bo za to poskrbela Komisija.

122 Sodišče prve stopnje tudi meni, da korespondence v zvezi z odprtjem posebnega bančnega računa družbe Helmico, za katerega ima tožeča stranka pooblastilo, ni

mogoče razlagati kot zagotovilo, dano tožeči stranki, saj se o tem Komisija v okviru te korespondence – ki je pomenila bodisi dopise med tožečo stranko in družbo Helmico bodisi dopise, ki jih je družba Helmico naslovila na Komisijo – ni izrekla. S temi dopisi so bili Komisiji sporočeni neki podatki v zvezi s finančnimi dogovori med strankami. Dejstva, da je bila Komisija seznanjena s spremembo bančnega računa družbe Helmico, čeprav se je zavedala pooblastila tožeče stranke za ta račun, vseeno ni mogoče razlagati kot dodatno zagotovilo, dano zadnji.

123 O takšnem zagotovilu ni mogoče sklepati iz dopisa, ki ga je Komisija 29. julija 1999 naslovila na tožečo stranko. S tem dopisom je namreč Komisijo tožečo stranko obvestila o svoji odločitvi, da bo plačala le avans 200.000 EUR, ki bo nakazan na račun družbe Helmico na podlagi računov, ki jih je ta izdala, pa tudi, da bo prekinila prihodnja plačila, dokler ne bodo razjasnjena vprašanja finančnih nepravilnosti v okviru moldavskega in ruskega projekta. V tem dopisu je bilo torej jasno navedeno, da prihodnja plačila ne bodo izvedena glede na dela, ki jih je opravila tožeča stranka, ampak na podlagi računov, ki jih bo izdala družba Helmico, in da naj bi bila še zmeraj odvisna od izida revizij uporabe sredstev Skupnosti.

124 Dalje, v zvezi z dopisom, ki ga je Komisija poslala tožeči stranki 22. marca 2000, je treba ugotoviti, da domnevnemu zagotovilu o plačilu v tem dopisu nasprotuje sama vsebina tega dopisa, saj Komisija v njem izrecno zavrača zahteve tožeče stranke, naj ji Komisija neposredno plača, zlasti zaradi pravnih posledic ob morebitni plačilni nesposobnosti družbe Helmico, in sicer zaradi pogodbenih razmerij med to družbo in družbo Masdar.

125 Kot je Komisija pravilno ugotovila, dejstva, da v dopisu 25. julija 2000 ni odgovorila na trditev, ki jo je tožeča stranka prvič navedla, o zagotovilu, ki naj bi ga dala

Komisija, ni mogoče šteti za potrditev te trditve, niti ni samega dopisa mogoče šteti za natančno zagotovilo Komisije.

126 Sodišče prve stopnje nima elementov, ki bi mu omogočili ugotovitev, da je bilo tako zagotovilo dano na sestanku 2. oktobra 1998.

127 Poleg tega naj bi bilo to glede na druge elemente sodnega spisa zelo malo verjetno. Natančna zagotovila za neposredno plačilo tožeči stranki naj bi namreč *a fortiori* pomenila spremembo prvotnih pogodbenih pogojev. V teh okoliščinah, ker je bil prvotni pogodbeni okvir zapisan, bi morala biti tudi sprememba tega okvira navadno v pisni obliki. Vendar Komisija na izrecno zahtevo po potrditvi sprejetja sprememb, ki jo je družba Helmico 6. oktobra 1998 naslovila na Komisijo v telefaksu, ki sta ga podpisali družba Helmico in tožeča stranka, ni odgovorila. Iz tega je mogoče sklepati, da dejanska namera Komisije ni bila odmakniti se od veljavnih pravic in obveznosti. Stališče Komisije, kot je razvidno iz teh dopisov in dejanskega stanja, se kaže kot dosledno, saj se je vedno izogibala zavezati neposredno tožeči stranki in je želela ostati v pogodbenem okviru z družbo Helmico, tako v zvezi z dopisovanjem kot s plačili po sestanku 2. oktobra 1998.

128 Iz odgovora Komisije na pisna vprašanja Sodišča prve stopnje je razvidno, da ni bil sestavljen noben zapisnik tega sestanka, zato je bil ta neuraden. V teh okoliščinah Sodišče prve stopnje meni, da ni mogoče razumno sklepati, da bi se Komisija lahko zavezala za tako velike zneske na takem sestanku, in to še toliko bolj, ker niti eno poznejše dejanje ne potrjuje, da je nastala taka zaveza. Nazadnje, tudi če bi na neuradnem sestanku uradnik Komisije podal natančne ustne navedbe v zvezi z vprašanjem plačila, nikakor ne bi bilo razumno, da bi previdni in preudarni

gospodarski subjekt na podlagi takih trditev in brez drugih zagotovil, s katerimi bi bile te podprte, začel opravljati draga dela.

129 Nazadnje, v zvezi s ponudbo, ki jo je Komisija predlagala tožeči stranki v telefaksu 15. maja 2003 o mirni rešitvi in plačilu zneska 249.314,35 EUR za dela, ki jih je ta opravila po odkritju goljufije družbe Helmico, je iz tega telefaksa jasno razvidno, da je bil pogoj te ponudbe predložitev dokaza o sporazumu med Komisijo in tožečo stranko, da bo Komisija plačala neposredno zadnjenavedeni, če bo ta dokončala ruski in moldavski projekt. Tožeča stranka ni mogla predložiti takega dokaza niti Komisiji niti Sodišču prve stopnje, ampak se je morala zadovoljiti s preprostimi trditvami, ki se glede na druge elemente sodnega spisa ne zdijo verjetne.

130 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da iz danih elementov, ki so bili pregledani posebej ali v celoti, ni razvidno natančno zagotovilo Komisije, ki bi pri tožeči stranki lahko povzročilo utemeljena pričakovanja, kar bi ji omogočilo sklicevanje na načelo varstva legitimnega pričakovanja.

131 Tretji tožbeni razlog kršitev načela varstva legitimnega pričakovanja je treba zato zavrniti kot neutemeljen.

Krivda ali malomarnost

– Trditve strank

132 Po mnenju tožeče stranke naj bi iz splošnih načel nepogodbene krivdne odgovornosti, ki veljajo v sistemih civilnega prava, in načela odškodninske

odgovornosti zaradi malomarnosti, ki velja v anglosaških sistemih, izhajalo, da mora Komisija, kadar izvaja pooblastilo prekinitve plačila za pogodbo ob napakah, nepravilnostih ali goljufiji sopogodbenika, ravnati z razumno skrbnostjo, da se prepriča, da ne povzroča škode tretjim ali, odvisno od primera, nadomesti škodo, ki jo je s svojim ravnanjem povzročila tretjim.

133 V obravnavanem primeru naj bi se službe Komisije navadno morale zavedati, da tožeča stranka zaradi prekinitve plačil družbi Helmico ne bi prejela plačila za storitve, ki naj bi jih tožeča stranka Komisiji opravila v dobri veri kot podizvajalec družbe Helmico. Trditi, da je škoda, ki jo je utrpela tožeča stranka, zgolj običajno poslovno tveganje, povezano z neplačilom dolžnika, naj ne bi bilo mogoče. Ta zadeva naj ne bi vključevala uresničevanja takšnega tveganja, ampak to, da bi Komisija zavestno uporabila posebne pravice, ki jih gospodarski subjekti civilnega prava nimajo, in zato bi Komisija morala izvajati posebna pooblastila, ki ji jih podeljuje finančna uredba, in sicer tako, da bi preprečila ali zmanjšala škodo, ki bi jo ob poznavanju vseh dejstev povzročila tretjim.

134 Komisija naj bi družbi Helmico lahko plačala z bančnim transferjem na posebni račun, za katerega je tožeča stranka imela pooblastilo, tako kot je septembra 1999 opravila plačilo 200.000 EUR. Komisija naj bi se tako lahko razrešila pogodbene obveznosti do družbe Helmico in tudi nepogodbene obveznosti, ki naj bi bila v tem, da se izogne povzročitvi škode tožeči stranki. V tem primeru bi lahko stečajni upravitelj družbe Helmico vložil vsak morebitni zahtevek za izterjavo terjatev neposredno proti tožeči stranki, in ne proti Komisiji, ker bi tožeča stranka dvignila sredstva z računa družbe Helmico.

135 Iz teh razlogov tožeča stranka zatrjuje, da ji je Komisija dolžna nadomestiti škodo, ki ji jo je povzročila z odločitvijo, da prekine plačila družbi Helmico.

136 Komisija izpodbija trditev tožeče stranke. Najprej meni, da pri odločanju o prekinitvi plačila, zavrnitvi plačila ali izterjavi zneskov, ki jih je že izplačala na podlagi pogodbe, ni dolžna skrbno ravnati do tretjih. Dalje meni, da tudi če bi bilo tako, je dokazala razumno skrb v okoliščinah obravnavanega primera. Nazadnje zatrjuje, da tožeča stranka ni dokazala vzročne zveze med zatrjevano kršitvijo in škodo, ki naj bi jo ta utrpela.

137 Po mnenju Komisije naj bi, če se odloči prekiniti ali izterjati terjatve, kot depozitar javnih sredstev imela neke obveznosti, ki ne zavezujejo gospodarskih subjektov civilnega prava. Za Komisijo naj bi bil potreben strog red, ki se od gospodarskih subjektov ne zahteva. Ta strogi red naj bi jo pri pregledu, ali je treba izvajati pooblastila, ki jih ima na podlagi finančne uredbe, *a fortiori* oprostil obveznosti upoštevati finančne interese tretjih, kot so podizvajalci.

138 Tudi če bi Komisija pri pregledu, ali je treba prekiniti plačila družbi Helmico, bila dolžna upoštevati interese tožeče stranke – kar pa ne drži – Komisija zatrjuje, da je vsekakor ravnala razumno. Poročilo o reviziji naj bi kazalo, da je družba Helmico zagrešila težjo goljufijo. Ta goljufija, ki naj bi bila v tem, da je zaračunala dela, ki jih ni nikoli opravila, naj bi bila resna in naj bi neposredno vplivala na zneske, ki jih je bila družba Helmico upravičena zahtevati na podlagi pogodbe. Odločitve Komisije naj zato ne bi bilo mogoče opredeliti kot nerazumne.

139 Komisija v zvezi z vzročno zvezo navaja, da tudi če bi plačala vsoto, ki naj bi jo dolgovala družbi Helmico, ni gotovo, da bi bil ta znesek posredovan tožeči stranki. Če bi zneske, ki naj bi jih dolgovala družbi Helmico, plačala neposredno tožeči stranki, ne da bi bila k temu pogodbeno zavezana, pa bi tvegala, da postane dolžnik družbe Helmico in da na skrivaj priskrbi prednost nekemu upniku, in sicer tožeči

stranki. Tako bi tvegala dvakratno plačilo istega dolga, če bi se stečajni upravitelj odločil za izterjavo terjatev družbe Helmico.

– Presoja Sodišča prve stopnje

140 Iz vlog tožeče stranke je razvidno, da je ravnanje, ki se očita Komisiji, prekinitev plačil družbi Helmico. Nezakonitost tega ravnanja naj bi se pri Komisiji kazala kot opustitev razumne skrbnosti, ki je potrebna za to, da se prepriča, da s tem, da je izvedla postopek za prekinitev, ni oškodovala tretjih, in da, če do tega pride, tretjim, ki so zaradi tega utrpeli škodo, nadomesti škodo.

141 Sodišče prve stopnje najprej navaja, da se tožeča stranka omejuje na trditev, da obstaja takšna dolžnost skrbnega ravnanja, ne da bi podala kakršenkoli dokaz ali pravno utemeljitev v podporo svoji trditvi ali podrobneje določila vir in obseg te dolžnosti. Sodišče prve stopnje meni, da zelo široko sklicevanje na splošna načela nepogodbene krivdne odgovornosti, ki velja v sistemih civilnega prava, in deliktne odgovornosti zaradi malomarnosti, ki velja v anglosaških sistemih, ne omogoča dokazovanja obstoja obveznosti Komisije, da mora v okviru pogodbenih razmerij pri odločanju o prekinitvi plačil upoštevati interese tretjih. Enako velja za domnevno obveznost Komisije prenesti denar na račun, za katerega je tožeča stranka imela pooblastilo. Sodišče prve stopnje tudi ugotavlja, tako kot Komisija, da tožeča stranka ni dokazala obstoja vzročne zveze med kršitvijo zatrjevane obveznosti in navedeno škodo. Glede na ugotovljeno Sodišče prve stopnje meni, da je treba četrti tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

142 V skladu z navedenim je treba tretji in četrti tožbeni razlog tožeče stranke, ki temeljita na sistemu deliktne odgovornosti, zavrniti.

Dokazni predlog

143 Tožeča stranka je 20. decembra 2004 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje na podlagi člena 68(1) Poslovnika vložila zahtevo za zaslišanje g. W., direktorja tožeče stranke, v zvezi z vsebino sestanka, ki je potekal 2. oktobra 1998 med tožečo stranko in službami Komisije.

144 Komisija v pripombah glede zahteve za zaslišanje priče, ki so bile v tajništvu Sodišča prve stopnje vložene 3. februarja 2005, ne nasprotuje zaslišanju g. W., če bosta zaslišana tudi g. K in ga. H., ki sta zastopala Komisijo na tem sestanku.

145 Na podlagi člena 68 Poslovnika lahko Sodišče prve stopnje bodisi na predlog strank bodisi po uradni dolžnosti odredi, da se nekatera dejstva dokažejo s pričami. Nujnost takega ukrepa procesnega vodstva je treba presojati glede na upoštevna dejstva za rešitev spora in je odvisna od možnosti, ki jo ima Sodišče prve stopnje, da se koristno izreče na podlagi predlogov, tožbenih razlogov in trditev, podanih med pisnim in ustnim postopkom, in na podlagi predloženih dokumentov (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 20. junija 2001 v zadevi Ruf in Stier proti UUNT (Image „DAKOTA“), T-146/00, Recueil, str. II-1797, točka 65).

146 Tožeča stranka zahtevo utemeljuje z neobstojem pisnih dokazov o vsebini tega sestanka. Po njenem mnenju naj bi pričevanje g. W. osvetlilo na eni strani dejansko stanje v zvezi z namero tožeče stranke nadaljevati tekoča projekta in na drugi strani odziv uradnika Komisije v zvezi z morebitno ustavitvijo del po tem sestanku.

147 Tožeča stranka nakazuje vsebino morebitnega pričevanja g. W. To pričevanje naj bi dokazalo, da „so si službe Komisije zelo želele dokončanje ruskega in moldavskega projekta in da je bil g. W. pripravljen, da bo tožeča stranka nadaljevala dela po ruski pogodbi, če ta lahko pričakuje, da bo prejela plačilo za opravljeno delo in da ji bodo poplačani stroški“.

148 Poznejša dejstva podpirajo podatke, ki naj bi se pridobili v takem pričevanju, in Komisija ne nasprotuje taki razlagi dejanskega stanja, zaradi česar ji je mogoče pripisati dokazno vrednost. Vendar pa naj bo to še tako obžalovanja vredno, tudi če bi se vsebina pričevanja priznala kot dokazano dejstvo, bi to dokazalo samo, da med tožečo stranko in Komisijo obstaja skupna namera, da tožeča stranka dokonča ruski in moldavski projekt in da bo za svoje delo poplačana kljub težavam družbe Helmico. Poleg tega ob upoštevanju drugih elementov sodnega spisa ni dvoma o obstoju take namere med tema strankama. Vendar pa to ni dovolj za dokaz obstoja natančnih, brezpogojnih in skladnih informacij o tem, da se je Komisija zavezala, da bo tožeči stranki od tistega dne plačevala neposredno.

149 Iz zgoraj navedenega je razvidno, da rešitev spora nikakor ne more biti odvisna samo od tega pričevanja in da se lahko Sodišče prve stopnje koristno izreče šele na podlagi predlogov, tožbenih razlogov in trditev, podanih med pisnim in ustnim postopkom, in na podlagi predloženih dokumentov. Zahteva za zaslišanje prič tožeče stranke se zato zavrne.

150 V skladu z navedenimi utemeljitvami zatrjevane škode ni mogoče očitati instituciji ali organu Skupnosti. V teh okoliščinah je treba tožbo v celoti zavrniti kot neutemeljeno, pri čemer ni treba preučiti, ali so v obravnavanem primeru izpolnjeni drugi pogoji za vzpostavitev nepogodbene odgovornosti Skupnosti.

Stroški

151 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili priglašeni.

152 Tožeča stranka s svojimi predlogi ni uspela, zato se ji v skladu s predlogi Komisije poleg lastnih stroškov naložijo še stroški Komisije.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (peti senat)

razsodilo:

1. Tožba se zavrne.

2. Tožeča stranka nosi plačilo stroškov postopka.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 16. novembra 2006.

Sodni tajnik Predsednik

E. Coulon M. Vilaras